

TRGOVSKI

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Licijska knjižnica,
Ljubljana

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Gradišče št. 17/I. — Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953. — Št. telefona 522.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 120 D, za pol leta 60 D, za četrt leta 30 D, mesečno 10 D, za inozemstvo 150 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 9. januarja 1923.

ŠTEV. 3.

Dolžnost države.

Ako smo ob prehodu iz starega v novo leto prečitali nekaj bilanc, prognoz in navodil za novo leto, videli smo, da se je vsepovsod podudarjalo, da je za vzpostavitev normalnih gospodarskih razmer v naši državi v prvi vrsti potrebno, da se štedi, manje troši, a več dela, več producira. To prepričanje so izražali gospodarji, potrdili so to tudi politiki in blagovolili so se tako izraziti tudi visoki državniki. Na eni strani je treba štediti, opustiti, kar ne potrebujemo neobhodno za naše življenje, na drugi strani pa je potrebno intenzivnejšega dela, povečanja produkcije, da s tem kolikor mogoče krijemo svoje domače potrebe, a obenem tudi povečamo izvoz iz naše države. Treba nam je zato čim intenzivnejšega dela na vseh poljih, tako na polju trgovine, industrije in poljedelstva. Ako bomo z lastno produkcijo krili čim več domačih potreb, bomo s tem tudi zmanjšali uvoz, kar bo vplivalo ugodno na našo trgovinsko bilanco, posledica česar bo okrepitev valute, poboljšanje državnih financ in našega celokupnega gospodarstva. Vsa ta dejstva so tako jasna, da jih ne bi mogel negirati prav gotovo nobeden, tudi še tako naiven narodni gospodar.

Toda pogledimo, ali se dajo ti principi, ta dobra načela, katera smo si ob prehodu v novo leto vzeli kot kažipot za svoje bodoče delovanje, tudi uresničiti? Kdor le količkolaj pozna razmere pri nas, bo koj prihrdil, da se tega pri nas ne dá izvesti. Prve ovire za povečanje našega dela, za intenzifikacijo domače produkcije nam dela država sama. Dasi se zdi to na prvi pogled neverjetno in nemogoče, je vendar bridka resnica: država sama ovira pri nas povečanje produkcije. Da se o tem prepričamo, pogledimo si samo zakon o zaščiti delavstva. Posledice tega zakona so že sedaj za našo produktivno delo neizmerno težke, a utegnejo postati katastrofalne. Ni naša naloga, da bi ta zakon tukaj natančneje obravnavali. Hoteli smo postati kar čez noč moderni, prevzeli smo zato nekaj institucij iz moderne inozemske socialno-politične zakonodaje ter smo jih pri nas uzakonili, ne glede na to, ali so za nas ta določila koristna in ali se pri nas sploh dajo uspešno izvesti. Naj omenim tukaj samo osemurni delavnik. Uvedli smo ga pri nas tedaj, ko so v drugih drža-

vah že davno morali občutiti njegove težke posledice in so se že začeli boriti za podaljšanje delovnega časa. Tudi, ako hočeš pri nas delati, ako hočeš povečati svojo produkcijo, ti tega ne puste. Delati smeš samo predpisani čas in dovolj; kaj za to, če moraš ustaviti obrat baš v momentu, ko bi mogel kaj zaslužiti; kaj, ako ti ni mogoče samo tekom predpisanega delovnega časa uporabiti niti majhen del svoje kapacitete. To vse se ne jemlje v obzir in najsij pri tem trpijo še tako eminentni gospodarski interesi. Ako se pri nas priporoča vsepovsod več dela, ako smo že vsi prepričani, da je najboljšo sredstvo za ozdravljenje naših gospodarskih razmer povečanje produkcije, tedaj bi nas država sama pri tem delu vsaj ne smela ovirati, ako nas že ne hoče podpirati!

Poleg zakona o zaščiti delavstva imamo v naši zakonodaji še celo vrsto drugih kalamitet, ki so direktna ovira za konsolidacijo naših gospodarskih razmer. Naj bo tukaj omenjen samo zakon o pobijanju draginje. S tem zakonom se ubija v trgovcu vsaka podjetnost, umori se v njem vsako veselje do dela. Mesto da bi naša trgovina vzcvetela, da bi se zahtevam časa primerno razvijala, bo, dokler se bo pri nas predmetni takozvani protidraginski zakon izvajal s tako krutostjo, vsa trgovina obsojena na mrtvilo, ji bo odvzel vsak razmah.

Ako se ponavlja zahtevo po večji produkciji, je to zahtevo stavili v prvi vrsti na državo samo, ki ima vsa sredstva za povečanje produkcije sama v rokah. Naloga države je, da odstrani vse ovire, ki bi mogle otežkočiti razmah produktivnih sil. Država sama mora v prvi vrsti skrbeti za to, da se doma čim intenzivnejše dela, da se kopičijo dobrine, kajti sredstvo, ki ga uporabljajo navadno naši državniki za ureditev financ, to je navijanje davčnega vijaka do skrajnosti, tudi ako se pri tem izvleče kožo s telesa državljanov, je prav gotovo uspešno, toda to zdravilo ni večno, s časom se izčrpa. V najeminentnejšem interesu države same je tedaj, da se viri, iz katerih črpa država sredstva za svoj obstoj, povečajo in okrepijo, zato naj bi država z vsemi svojimi močmi podpirala in pospeševala razvoj produktivnih moči ter nehala z eksperimenti, katerih naše slabo gospodarsko telo ne bo moglo več dolgo časa prenašati!

pisi glede odpovedi in najemnine pri starih zgradbah.

Po členu 3. stan. zakona pridržo od 1. januarja 1923 do 1. januarja 1925 vsi najemniki stanovanj in lokalov za poslovne prostore ta stanovanja in te lokale za dotedanje ali za sporazumno določene najemnine, ako pa med najemnikom in gospodarjem ne pride do sporazuma, za najemnine, ki jih določi razsodišče.

Najemodajalec more spraviti v označeni dveletni dobi najemnika proti njegovi volji iz stanovanja ali lokala le na ta način, da mu odpove. Odpovedati pa mu more v smislu besedila člena 5. stan. zakona:

stanovanje le, ako izgubi najemnik pravico stanovanja s svojim ponašanjem ali če zaostane v izpolnjevanju svojih obveznosti zaporedoma dva meseca, ali če lastnik hoče podreti staro zgradbo, da

sezida mesto nje novo in končno, če ga neizogibno potrebuje za osebno stanovanje, a stanuje sedaj kot najemnik v tujem stanovanju;

Lokale za opravljanje trgovine ali obrta pa, če jih je oddal lastnik pred ali med vojno (do 23. marca 1920) in je tak lokal potreben njemu ali njegovim otrokom za delo v njem.

Pravilnik, ki ga je predpisal na podlagi člena 10. stan. zakona minister za socialno politiko, da v njem natančneje določi, kako se ima stanovanjski zakon izvrševati, ima glede odpovedi in odpovednih razlogov obširna pojasnila. Kot ponašanje, radi katerega izgubi najemnik pravico do stanovanja, označuje v členu 8., uporabljanje stanovanja na očito škodo lastnikovo, bodisi da se povzroča ta škoda spričo velike nemarnosti najemnikove, bodisi po njegovi krivdi, potem uporabljanje najemne imovine zoper njen namen, kakor tudi ponovne težke prekršitve predpisov hišnega reda, kolikor ta ne nasprotuje odredbam stanovanjskega zakona in pravilnika. Pod obveznostmi, katere je dolžan izpolnjevati najemnik, razume pravilnik plačevanje najemnine po običajih predpisih. Kot nove zgradbe, ki se imajo sezidati na prostoru stare, označuje člen 9. stan. zakona one, ki se zidajo popolnoma nove in za katerih gradnjo je neizogibno treba podreti staro stavbo. Če hoče lastnik odpovedati stanovanje, ker ga rabi zase (čl. 10.), določi stanovanjska oblast I. stopnje, katero od več stanovanj sme odpovedati. Državnim in samoupravnim nameščencem sme v tem primeru odpovedati šele v zadnji vrsti.

Dočim je po besedilu zakona (člen 5.) dana lastniku lokala možnost odpovedi le v primeru, če ga rabi sam, mu daje pravilnik pravico do odpovedi tudi v primerih takega najemnikovega ponašanja, ki krši hišni red itd., zaostanka v izpolnjevanju obveznosti in zidanja novih zgradb mesto starih. Vsaj tako bi bilo sklepati iz naslovov dotičnih členov, — to bi bilo pa tudi edino umestno in pravično. Upati je, da si bodo sodniki pri razsojanju odpovednih sporov razlagali stanovanjski zakon v tem smislu kakor ga tolmači pravilnik.

Po pravilniku (čl. 52.) so pristojna za reševanje odpovednih sporov redna sodišča, to so v I. inštanci okrajna, v prizivni pa zborna sodišča. Le takrat, če se odpoveduje radi zidanja nove hiše na mestu stare, je za to pristojna stanovanjska oblast I. stopnje (okr. glavarstvo, ekspozitura, magistrat) v prvi inštanci in stanovanjsko sodišče v pritožbenem postopanju.

Odpovedni, odnosno selitveni roki so v splošnem taki, kakor pred letom 1914. Izjemo dela pravilnik le v sledečih primerih:

Če se odpove po členu 9. stanovanje ali poslovni prostor, ker se hoče stavbo podreti radi zidanja nove, se mora najemnik izseliti po preteku 15 dni potem, ko postane odlok izvršen (pravomočen), vendar pa ne pred potekom zakonitega ali udomačenega selitvenega roka.

Če odpove lastnik, ker sam nujno potrebuje stanovanje (čl. 10.), velja izselitveni rok enega leta, če se je lastnik doselil šele po 25. juliju leta 1914., pa pred tem časom še ni imel v kraju domovinske pravice, ali kupil dotično hišo po 1. novembru 1918, ali če stanuje v istem kraju v

novi zgradbi. Sicer velja zakoniti običajni rok.

Pri odpovedi lokala, katerega lastnik ali njegovi otroci sami rabijo za opravljanje trgovine ali obrti, velja enoletni selitveni rok le za državne, samoupravne, prosvetne, humanitarne, zdravstvene naprave in zavode širšega javnega interesa (tudi fiskarne!), polletni rok pri doselitvi lastnika ali otrok šele po 25. juliju 1914, ali če opravljajo obrt ali trgovino v novi tuji zgradbi, sicer pa zakoniti, odnosno običajni selitveni termin.

Najemnina po novih predpisih ni maksimirana, kakor je to bila po prejšnjih. Prvenstveno je prepuščeno najemniku in najemodajalcu, da se pogodita sama. Če se glede višine ne moreta sporazumeti, jo določi na prošnjo enega obeh razsodišče pri stanovanjski oblasti I. stopnje. Novodoločena najemnina velja od prvega dne onega meseca, ki sledi mescu, v katerem je bila vložena prošnja na razsodišče. Razsodišče izda odločbo v teku 20 dni potem, ko se ga je zaprosilo za njo, in ima pri rešitvi vpoštevati krajevne razmere, stanje in vrednost zgradbe, pravično amortizacijo vložene glavnice, davke in ostale stvarne in obojestranske osebne razloge. K temu naj mu pripomore tabela povprečnih primernih najemnin, katero sestavi stanovanjska oblast (stanovanjsko sodišče) s sodelovanjem občin in zastopnikov hišnih posestnikov in najemnikov.

Glede sestave in funkcij oblasti v stanovanjskih zadevah sploh bi bilo k že zgoraj omenjenemu še pripomniti, da razlikuje pravilnik:

1. Stanovanjsko oblast I. stopnje (pri okr. glavarstvu, ekspozituri ali magistratu), kateri načeluje načelnik (glavar, župan) sam ali njegov namestnik. Sklepa v seji pod predsedstvom načelnika (namestnika) in ob soudeležbi dveh članov, enega od stanovanjskih najemnikov, drugega od hišnih posestnikov.

2. Razsodišče treh članov, in sicer dveh razsodnikov iz liste razsodnikov (6 do 40), katero sestavi stanovanjska oblast prve stopnje iz najemnikov in hišnih posestnikov in enega predsednika iz liste predsednikov (3—6). Vsaka stranka si izbere po enega člana razsodišča, ta dva pa izvolita predsednika. Enako se določajo tudi namestniki.

3. Stanovanjsko sodišče (stanovanjska oblast II. stopnje) pri okrajnski upravi. To sestoji iz predsednika in dveh članov ter sklepa o pritožbah zoper odloke stanovanjske oblasti I. stopnje in razsodišča, to pa le, če je bila pritožba vložena v teku 8 dni po vročitvi odločbe in če ta ni bila sprejeta soglasno (!).

Ministrstvo za socialno politiko odloča o stanovanjskih nadzorstvenih pritožbah strank, ne more pa izpremeniti nobene odločbe podrejenih stanovanjskih oblasti v kakem konkretnem primeru. Zato je smatrati odloke stanovanjskega sodišča za končnoveljavne.

Ocarinjenje poštnih paketov po novi odredbi.

Inozemski poštni paketi se ocari-nijo od 1. januarja 1923 naprej brez uvoznega odobrenja ter so za uvoz merodajne samo obstoječe omejitve glede gotovih predmetov.

Odpoved in najemnina od 1. januarja dalje.

Za ureditev najemninjskih odnošajev od 1. januarja 1923 do 1. januarja 1925 so merodajni predpisi zakona o stanovanjih z dne 30. dec. 1921 in pravilnika k temu zakonu z dne 29. novembra 1922 (Uradni list št. 28 in 129 iz leta 1922).

Dasi smo se z novimi stanovanjskimi predpisi približali zopet za korak k razmeram, ki so vladale v pogledu najemninjskih odnošajev pred letom 1914., vendar stavi novi zakon še vedno občutne omejitve razpolaganju s stanovanji v starih hišah, t. j. onih, s katerih gradbo se je pričelo pred 1. novembrom 1918. Na zgradbe, ki so se pričele zidati po navedenem času, se omejitve ne nanašajo.

V naslednjem se pečemo s pred-

Za nakup deviz v plačilo uvoženega blaga označijo carinarnice na predmetnih trgovskih računih ocarinjalne podatke.

Priporočljivo je torej, da si naslovniki preskrbe do dohoda dobičnega pošiljke pripadajočo fakturo in jo predložijo pristojni carinarnici.

Običajno sicer priključujejo večinoma te račune odpošiljatelji spremnicam in bi bil ta način gotovo najenostavnejši, če bi v rednem prometu dohajale pošiljke istočasno s spremnicami. V tem oziru pa je prometni aparat še precej pomanjkljiv; čestokrat izvernih spremnic sploh ni, pogostokrat pridejo z veliko zamudo, ali pa se priključne listine med poljo izgube.

Za vse te slučaje je najbolj umestno, če naročnik zahteva od odpošiljatelja, da mu pošlje posebej pisemskim poštom fakturo, na kateri je razloženo navedeno, na katero poštno pošiljko se nanaša račun, tako da carinjalna pošta brez težkoč na podlagi uradnih zapisnikov ugotovi dohod pripadajoče pošiljke.

Omenjene beležke naj bodo v glavi računa, na primer v sledeči obliki zapisane:

7./2. 23. pri poštnem uradu Chemnitz 4 predajne štev. 631 do 639 odpravil 9 paketov na Vaš naslov.

Ker morajo ti podatki biti posneti

iz uradnega poštno-predajnega poročila, je odpošiljatelja opozoriti, da račun šele odpravi po izvršeni predaji paketov po pošti; dobično pismo pride naslovniku itak pravčasno še v roke, da predloži račun še pred dohodom pošiljke carinjalni pošti, ki ga potem s paketom zedinjeno izroči carini.

Pri tej priliki opozarjamo prizadele kroge vnovič, da zahtevajo odpravo poštnih pošilk na vsak način neposredno na svoj naslov, da se izognejo posredovalnim stroškom, ki prav nepotrebno podražijo robo. Opazovati je namreč, da se osobito v inozemstvu udomači navada, naročeno blago izročiti špediterskim podjetjem v daljno odpravo. Seveda odpravijo ta podjetja pakete zopet svojim podružnicam v inozemstvu in ni nič kaj izvanrednega, da dobi naslovnik svojo robo primerno obremenjeno šele iz tretje ali četrte roke.

V poštno-carinskem poslovanju smo po prizadevanju merodajnih oblasti, v prvi vrsti poštne direkcije v Ljubljani, dosegli vsaj v območju tega ravnateljstva v toliko redne razmere, da se došle pošiljke brez zamude v času, ki je po pravilniku določen, ocarinijo ter naslovniku dostavijo, oziroma ga obvestijo.

Davek na imovino za d. d. po davčni reformi.

Ena prvih in najvažnejših nalog novega parlamenta bode izvesti izenačenje davkov. Finančna uprava je zadeven referat že sestavila. Glasi se: predlog zakona o neposrednim porezima. Kakor je znano, so gospodarske organizacije že deloma zavzele svoje stališče k predlogu.

Odpor teh organizacij velja oso-

bito imovinskemu davku, ki ga naj plačujejo delniška in druga podjetja, zavezana k javnemu polaganju računov.

Ker tega davka doslej še nismo poznali, ne bo odveč, ako se z njim podrobneje pečamo.

Člen 119. davčne reforme, ki ureja obdačbo ravnokar navedenih podjetij, se glasi:

»Porez iznosi:

I. Kod industrijskih, rudarskih podjetij i zadruga.

a) na imovinu	b) na dobitak	ako poreska osnovica ne iznosi više
4 %	10 odst.	od 6 odst. sopstvene čiste imovine.
5 %	11 "	" 10 " " " " "
6 %	12 "	" 15 " " " " "
7 %	14 "	" 20 " " " " "
8 %	16 "	" 25 " " " " "
9 %	18 "	" 30 " " " " "
10 %	20 "	ako poreska osnovica premašuje 30 odst. sopstvene čiste imovine.

II. Kod svih ostalih podjetij.

a) na imovinu	b) na dobitak	ako poreska osnovica ne iznosi više
5 %	10 odst.	od 6 odst. sopstvene čiste imovine.
6 %	12 "	" 10 " " " " "
7 %	14 "	" 15 " " " " "
8 %	16 "	" 20 " " " " "
9 %	18 "	" 25 " " " " "
10 %	20 "	" 30 " " " " "
12 %	25 "	ako poreska osnovica premašuje 30 odst. sopstvene čiste imovine.

Sopstvena (lastna) čista imovina ima se uzeti po odredbama člana 113.

Slednji člen se glasi:

»Kao sopstvena čista imovina podjetja smatraju se sve aktivne po odbitku faktičnih dugova, a prema stanju, koje pokazuje bilanca podjetja krajem poreske godine.

Pravilnik u pogledu postupka oko proračunavanja čiste imovine propisuje ministar financija.

Na teh dveh določbah, t. j. na definiciji čiste sopstvene imovine in na davčni lestvici temelji vsa odmera davka na imovino pri delniških družbah. Vsakdo mora priznati, da je davčni predlog naravnost klasično enostaven in pregleden. Želeli bi le, da bi bili i ostali davki tako enostavni.

Poglejmo pred vsem davčno lestvico za imovinski davek. Na prvi pogled opazimo, da se imovinski davek zvišuje progresivno, in sicer po rentabiliteti podjetja. To ne odgovarja bistvu premoženjskega davka. Radi tega bi bilo zelo zanimivo zvedeti, kaki momenti so bili za tako lestvico merodajni.

Druga zanimivost je ta, da imamo dvoje lestvic, in sicer prvo za rudarska in industrijska podjetja in drugo višjo za vsa ostala podjetja.

Finančna uprava je imela tu očiten namen ščititi industrijo.

Nekoliko težje je razumljiv člen 113., ki določa, kaj je lastna čista imovina. Vendar so težkoče le navidezne! Kdor pozna knjigovodstvo in so mu temeljni pojmi aktiv in pasiv znani, temu tudi ta člen ne dela težav.

Cela priredba davka na imovino bi po davčni reformi izgledala takole: Kot primer navajamo sledeči slučaj:

V Ljubljani obstoji neko trgovsko delniško podjetje. Čisti bilančni dobiček je znašal, recimo 2.000.000 kron. Na pridobitni se je plačalo v tem bilančnem letu 1.200.000 K. Drugih obdačljivih izdatkov ni bilo.

Odmerna podlaga za pridobitno bi se preračunala takole (mimo grede omenjamo, da rabimo odmerno podlago za pridobitno le radi ugotovitve rentabilite):

a) bilančni dobiček	2.000.000 K
b) k temu se prišteje še plačana pridobnina	1.200.000 K
Skupaj torej	3.200.000 K

Odmerna podlaga znaša torej 3.200.000 K. Bilanca podjetja izgleda n. pr.:

Aktiva

	K
Blagajna	1.303.900
Valute	85.800
Rimese	889.510
Devize	343.990
Efekte	3.314.310
Vplačila na konzorcijalne posle	2.031.800
Debitorji	7.346.170
Inventar	18.900
Nepremičnine	600.000
	15.954.580

Čista imovina se ugotovi sedaj tako, da se od vseh aktiv odbije dejanske dolgov. Iz aktiv se ne da ničesar izločiti, ker so vsa aktiva last podjetja, sicer itak ne bi bila na aktivni strani bilance. Vsa aktiva znašajo torej 15.954.580 K.

Iz pasiv je izločiti sedaj še dejanske dolgov. Tu je treba postavko za postavko analizirati. Delniška glavica s stališča podjetja ni nikak dejanski dolg, ker delnice, odnosno delničarji tvorijo podjetje. Pač pa so dejanski dolgov:

menjice po	102.550 K
kreditorji po	2.069.760 K
in nedvignjene dividende po	2.880 K

Splošna in specialna rezerva niste nikak dejanski dolg podjetja in se jih torej ne izloči. Penzijski fond je včasih dolg podjetja, včasih ne. Odvisno je to od okolnosti, čigava last je fond, ali last nameščencev, ali last podjetja. Recimo, da je v našem slučaju last podjetja, vendar pa imajo nameščenci tudi kontrolo. V tem primeru se ne more izločiti kot dejanski dolg podjetja.

Hipoteka je izločljiva kot dejanski dolg delniške družbe. Izloči se torej še znesek po 40.000 K.

Čisti bilančni dobiček in pa prenos na dobičku sta seveda neizločljiva. Celotni znesek dejanskih dolgov bi tedaj znašal 2.215.190 K vsa aktiva pa 15.954.580 K

čista imovina tedaj 13.739.390 K

Rentabiliteta bi znašala po ključu $x : 100 = 3.200.000 K : 13.739.390 K$ nad 23 %, a manj kot 25 %. Radi tega se predpiše 9 % imovinski davek. Slednji znaša v našem slučaju torej (9 % od 13.739.390 K) 123.654 K 51 h. Ker smo ravno pri tem primeru, ugotovimo lahko še znesek posebne pridobnine. Davčna stopnja za pridobitno znaša pri rentabiliteti nad 20 % do 25 % 18 %. Posebna pridobnina bi znašala v našem slučaju (18 % od 3.200.000 K) 576.000 K. Celotno državno davčno breme tedaj 699.654 K 51 h.

Državno breme je torej zelo občutno. Še višje je seveda, ako vpoštevamo avtonomne doklade. Ako vzamemo slednje v najnižji običajni izmeri, t. j. 100 % in jih pobiramo od celokupnega zneska, t. j. od imovinskega davka in od pridobnine, znaša celotno breme okrog 1.400.000 K.

Če pa vpoštevamo avtonomne doklade v sedaj običajni višini, t. j. okrog 200 %, tedaj konsumirajo davki in doklade cel dobiček in še en del premoženja.

Priznamo radi, da se davčna reforma glede imovinskega davka

Pasiva

	K
Delniška glavica	10.000.000
Menjice	102.550
Kreditorji	2.069.760
Nedvignjene dividende	2.880
Splošna rezerva	1.173.230
Rezerva za dubioze	22.180
Penzijski fond	525.950
Hipoteka	40.000
Čisti dobiček in sicer iz predločenega leta	18.030
iz predmetnega leta	2.000.000
	15.954.580

ne. Osobito velja to, kako je prelahko interpretira na različne načine računati rentabiliteto. Vendar smo pa mnenja, da tu navedena interpretacija bistveno odgovarja stališču finančne uprave. Kakor čujemo iz parlamentarnih krogov, se namerava ugovarjati davku na imovino. Predvsem se stremi za tem, da se davek na imovino sploh izloči iz davčne reforme. V skrajnem slučaju naj se ga pa bistveno omili. Odpade naj določba, da je višina davka odvisna od rentabilite podjetja, ker to nasprotuje značaju premoženjskega davka. Zahtevalo se bode dalje, da se davek na imovino oprosti tudi avtonomnih doklad. V davčni reformi pogrešamo take določbe. Glede avtonomnih doklad se hoče namreč staviti predlog, da se jih sme pobirati le v višini do 100 % in sicer le od posebne pridobnine.

Končno se stremi za tem, da se imovinski davek omeji le na ono čisto imovino, s katero se obratuje v podjetju, torej le na aktivno delujočo čisto imovino.

Zanimivo bi bilo primerjati, v koliko se razlikuje davčno breme po dosedanjih davčnih zakonih od onega po novih določbah. Kot primer naj velja zgoraj navedeni slučaj. Po dosedanjih zakonih bi se davki odmerili na nastopen način:

Odmerna podlaga znaša 3.200.000 kron. Od te se odmeri na

a) 10 % ni posebni pridobnini	320.000 K
b) 90 % nem enotnem državnem prebitku	288.000 K
c) 80 % nem rentabilitem prebitku	256.000 K
Skupaj	864.000 K

K temu znesku je prišteti še avtonomne doklade.

Davčno breme po novi davčni reformi bode predvidoma nekaj nižje kot ono po dosedanjih določbah. Vendar je pa diferenca večja le pri starih podjetjih, ki imajo nizka, torej predvojna bilančna aktiva. Manjše difference bodo pa pri novih podjetjih, ker si morajo nabaviti inventar, obratne naprave, nepremičnine itd. po visokih cenah.

Končno omenjamo še, da se imovinski davek pobira tudi pri dohodnini. Toda o tem v posebnem članku.

=====

Družba „ILIRIJA“, Ljubljana

Kralja Petra trg 8. Telefon št. 220.
Nakup gozdov. Prodaja vsakovrsnega lesa.

=====

Cvetka iz vrta carinske uprave.

Vsem, ki smo prve čase po prevratu bili primorani potovati v inozemstvo, so nam v spominu še vse sitnosti, katere smo morali pretrpeti na potovanju. Najbolj neprijetne so bile razne revizije od strani carinskih uradov in organov. Sčasoma so se te velikanske neprijetnosti nekoliko ublažile in zadnje čase je šlo precej gladko tudi v naši Jugoslaviji. Carinski uradi so pri direktnih vlakih pregledovali n. pr. kar v vlakih prtljago itd. Naša carinska uprava je pač bila primorana po Ligi narodov in po sklepkih

konferenc v Barceloni in Bernu nekoliko izpremeniti ali ublažiti svoje grozno nazadnjaške predpise, kateri so bili že predmet člankom v svetovnih časopisih, ne morda radi svoje prvovrstnosti, ampak radi svoje okornosti. Mislili smo, da smo na pravi poti, katere služi obema: državi in mednarodnemu prometu. S pregledovanjem prtljage v vlakih je bil promet neoviran in tudi potniki niso imeli nepotrebnih sitnosti. Kako smo pa bili pred kakimi desetimi dnevi presenečeni potniki direktnega vlaka z Dunaja, ko smo morali v Mariboru sredi noči in v dežu vsi, stari in mladi, ženske in moški, iz vagonov, tudi spalnih in direktnih, ter se postaviti po dva in

dva in čakati, da pridemo na vrsto. Carinski organi so pregledovali in premetavali našo brkljarijo več ko tri ure. Lahko si mislite, kakšno nevoljo je to vzbujalo in lahko si tudi mislite, da bode tuje časopisje nas imelo zopet v zobeh, posebno ono nam nenaklonjenih držav. Seveda je imel vlak znatno zamudo in potniki so izgubili direktne zveze, ker vozniki redi se ne izpreminjajo po volji naše glavne direkcije carin.

Ne vem, kaj je pravi vzrok, da je ta po celem svetu že znana direkcija zopet začela s svojim postopanjem iz leta 1919. To pa lahko rečem, da je direkcija pomnožila s to kuriozno naredbo svoj album s cvetko, katere bode zasmrdela.

Naj bo vzrok kakršen hoče, na vsak način je tako postopanje s potniki nepravilno in nasprotuje mednarodnim dogovorom in obveznostim, katere nam nalagajo sklepi konferenc v Barceloni in v Bernu. Tako postopanje je gotovo povzročilo kak trd birokrat, kateremu je naš ugled deseta briga.

K. P.:

M. Savić:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

70. Industrijska izdelava hidrofilnega bombaža za obveze. Od Alfreda Renuara. (Prevod iz francoščine.) (Natur 2219 od 8. aprila 1916).

Dolgo časa se je uporabljal bombaž v zdravilstvu in kirurgiji le v surovem stanju, površno razčesan in se sploh ni uporabljal drugače kakor samo s posebno obzirnostjo. Zdravniki so predpisovali njegovo uporabo pri zdravljenju opeklin in »rdečega vetra«. Dalje so ga devali na golove mehke rane in sicer kot obvezo prst debelo ter so odstranili vsaki dan obvezo, ne da bi se brigali za suh bombaž, ki je prirastel med hraste. V največjem številu se je obveza popolnoma vrgla proč, ker je bila za tekočine nepropustna, kakor je bilo slučaj tudi pri laneni šarpiji.

To nemožnost uporabe so poznali vsi praktiki, ker so videli, da lanena šarpija izvleče in vpije soke in dišave rane, medtem ko jih surov bombaž ne izvleče. Zato je bilo treba, da se dá bombažu lastnost izvlečenja, ki je v naravnem stanju nima in ki mu dovoljuje, da se napoji in napije s tekočinami.

Ta problem je dolgo čakal na rešitev. Privrkat ga je bil rešil vsaj v principu dr. Turen, ki je na seji družbe za kirurgijo v Parizu dne 1. decembra 1876. leta predvajal bombaž, ki ga je sam izdelal in ki piše in katerega naziva hidrofilnega. Od te dobe je ostalo to ime vsaj v Franciji ter se mu ni dalo v navadni govorici nikakega drugega imena.

Način dr. Turena je obstojal v tem, da se surov bombaž, kakor se nahaja v trgovini, po egremiranju namoči v 25 % razkroju sode ter se nato pere v več vodah in se brez pritiska in brez ocejanja suši. Ta način je pozneje dr. Brun nekoliko izpremenil, ker je uporabljal manj koncentriran razstok sode, ki ni bil močnejši kot 4–5%.

Primerjala poizkušnja pa je pokazala pozneje, da je produkt, ki se izdeluje po Burnovem načinu ter se ga je prodajalo v lekarnah pod imenom bombaž »šarpi«, mnogo slabšeji za uporabo, kakor pa Turenov hidrofilni bombaž. In tako se je pokazalo od tega momenta, da lahko dobi bombaž na podlagi posebnega prepariranja izvlačno lastnost, ki je v surovem stanju nima. Nadaljne skušnje so bile prirejene, da se mu zboljša kvaliteta. Kirurg Gion predpisuje pod imenom sundžer uporabo vale v vlažnem stanju, ko je bila 5–6 minut namočena v karbolni vodi. Pripomnili pa se mora, da ni tak bombaž v nobenem slučaju, kjer se je dal na rano, pokazal pravega vpijanja, marveč je sledil zakonu kapilarnosti. Preidemo preko drugih metod, ki niso dolgo trajale. Končno se vedno pride na metode prepariranja z alkalijami, katere industrija več ali manj spremeni.

Angleška je bila prva, ki se je začela leta 1879. zanimati za industrijsko

predelavo, katero je ona takrat imenovala in jo še danes imenuje abzorben cotton wool ali zurginal wadding, vendar se je to izvedlo prav šele leta 1887., ko so se zgradile prve tovarne v Rošdalu v Angliji za fabrikacijo tega produkta, ki so začele pošiljati v lekarniško trgovino produkt, ki je bil v stanju, da vpije vase petnajstkrat večjo težo vode. To je ona vrsta predelave bombaža v angleških tovarnah, o katerih hočemo v tem članku govoriti.

Spočetka se je dolgo blodilo, preden se je ugotovilo katere vrsta bombaža je za izdelavo hidrofilnega bombaža najboljša. Vršili so se poizkusi z uporabo v trgovini slovitih vrst po kakovosti z dolgo silland svilo iz severoameriških držav, z egiptskim žimelom, toda ugotovilo se je, da tankost tega vlakna ne daje vlaknu dovolj vpijajoče lastnosti. Bombaži slabše kvalitete imajo zopet drugo neprijetnost. Braziljanski n. pr. nima dovolj naravne beline ter je zelo volnast, indijski s kratkim vlaknom pa je mnogokrat barvan.

Končno so se poskusi ustavili pri gotovih vrstah bombaža, kakor je lepa severoameriška trgovska vrsta »Middling«, ki se producira v nekaterih državah, kakor v Teksasu in posebno v Orelanu, ki daje vedno čisto vlakno, ki je redkokdaj slabo obarvano in ki se žanje z zadostno pozornostjo, da nima mrtvih vlaken vmes.

Ko je bila vrsta izbrana, je industrija za izdelavo hidrofilnega bombaža določila natančno postopanje pri izdelovanju, ki se dá deliti v štiri faze: 1. v mehanično postopanje; 2. v alkalno postopanje; 3. beljenje z raznimi kemičnimi poslopanji; 4. mehanično dovršenje in sterilizacija. V naslednjem bomo pregledali te načine izdelovanja.

(Dalje prihodnjič.)

Cena žita in moke v I. 1922.

Cene žita so v prvi vrsti odvisne od stanja valute, toda poleg tega vplivajo na cene žita tudi še drugi faktorji, pred vsem vreme, potem množina rezerv, uvoz, špekulacija, promet itd. Sedaj deluje ta, potem zopet drugi teh faktorjev ter spreminja cene navzgor ali navzdol.

Najvažnejše so cene pšenice, koruze in moke, ker se po teh ravna cene za vse druge produkte. Leta 1922. je bilo gibanje cen zelo živahno, no, končno niso vendar cene mnogo različne od začetnih, medtem ko je bil porast v letu 1921. mnogo večji.

Pšenica je stala začetkom leta, postavljena na odnosno postajo v Vojvodini 1500 K, potem je začela naglo rasti in je v začetku meseca marca (4. 3.) dosegla največjo ceno 2100 K. Razlog za ta ogromni porast je iskati v ostri zimi in slabem prometu, kar je izkoristila špekulacija in so se rezerve izčrpale, a cene rapidno narasle. Za isti čas je tudi deviza Zagreb padla v Curihu od 1.85 na 1.55, kar je tudi seveda pripomoglo k porastu cen. Med tem je zbog novega diviznega pravilnika v začetku meseca marca prišlo do kratkotrajnega porasta devize Zagreb na 1.80. Potem so se razširili glasovi o dobrih izgleh na žetev in je cena za pšenico padla do 1. aprila na 1700 K, za kateri znesek se je tedaj oferirala. V tem času je začel dinar zopet napredovati zbog glasov o posojilu v Ameriki, še vedno je pa konveniralo izvažati pšenico in se je tekom meseca aprila izvozilo znatne količine žitaric v Avstrijo in dalje. Potem je zbog porasta devize Zagreb, ki je 22. aprila notirala 1.825 in se je držala na tej višini do polovice junija, začela cena padati. 27. maja notira pšenica 1450 K. Zatem je zopet malo narasla na 1600 K, ker je začelo pomanjkati rezerv in je tudi začela suša. Koncem meseca junija se je pojavil dež, ki je oslabil tendenco na 1525 K. Z novo pšenico se je začelo trgovati začetkom junija po 1300 K od postaje v Vojvodini. Medtem je začel »Zagreb« zopet padati in je do začetka septembra dosegel najnižje 1.35. To je v zvezi s prefiranimi vestmi o slabi

žetvi povzročilo nov porast cen, tako da je sredi mesca avgusta notirala pšenica 2000 K. Potem je zopet začelo padanje, povzročeno zbog porasta devize Zagreb do 2.50 vsled nove valutne politike, h kateri se je še pridružila prepoved izvoza ter uvoz ameriškega žita in moke. Najnižjo ceno se je notiralo 14. oktobra, namreč 1300 do 1350 K. Potem je, zbog ponovnega padanja dinarja cena začela zopet rasti in je 18. novembra ponovno dosegla 1600 K, ki se je dovolj konstantno držala tudi večji del decembra.

Moka kaže enako tendenco kakor pšenica. Začetkom leta notira moka št. 0 paritet Vojvodina okoli 20.30 K, največja cena je bila 4. marca, namreč 27 do 27.50 K, potem pada cena do konca maja na 21 do 23.5, po kvaliteti. Ta cena se drži prilično neizpremenjeno do konca junija. V začetku avgusta se je začel nov porast in že sredi avgusta se je notiralo do 28 K. Največjo ceno se je doseglo 9. septembra, namreč 39 K postavljeno v Zagreb. Potem je začelo zopet padanje in 21. oktobra se notira 20 do 22 K. To je trajalo še prvi teden novembra. Tedaj je začel ponovni porast in 9. decembra imamo zopet ceno 24 K postavljeno na postajo v Vojvodini.

Koruzi se je gibala enako. Prve štiri mesece v letu se je trgovalo mnogo ab Sisak in so cene za to relacijo narasle od 1180 v začetku januarja na 1560–80 v začetku marca. Ab postaje v Vojvodini so bile cene za 50–80 vinarjev pri kilogramu nižje. Potem so cene zopet nazadovale in so tekom meseca aprila varirale med 1300 in 1400 K, a meseca maja med 1200 in 1300 ab postaje v Vojvodini. Koncem meseca maja so cene padle celo pod 1100 K. Mesec junij zaznamuje ponovni porast na 1340 K do 1360 K ab Vojvodine, medtem je tekom meseca junija nastal nov padec na 1160–1200. V drugi polovici junija začne novi porast, a v polovici avgusta notira že 1580–1600 K ab Vojvodina. Najvišja cena se je dosegla v polovici meseca septembra, namreč 1700–1720 in je deloma prekoračena tudi cena pšenice, kar je vsekakor nenormalno. Potem je nastal nagli padec in to do 1200 K v začetku novembra. To nizko notiranje je nastalo vsled prepovedi izvoza, uvoza ameriške koruze in porasta dinarja. Začetkom novembra je prišla tudi že nova koruza na tržišče, ki se najprej prodajala od 680–750 K proti dobavi meseca decembra, odnosno marca, a začetkom meseca decembra so cene narasle na 820–840 K. Nova posušena koruza notira 25. novembra 1050, a 9. decembra 1080–110.

Izvoz in uvoz.

Izvoznim tvrdkam! Iz inozemstva prihajajo pritožbe o naših izvoznih tvrdkah, češ da niso točne v izpolnjevanju sklenjenih trgovskih poslov z inozemci. Navajalo se je tudi že posamezne primere, tako n. pr. da so večja naročila z mesom, jajci in živili dospela na naročilca v pokvarjenem, nerabnem stanju in da ni kvaliteta poslanega blaga odgovarjala naročilu. Tak primeri so vsega obžalovanja vredni, ker škodujejo renomeju naših izvoznih tvrdk, a morajo navedli ogromne škode celi naši trgovini. Zato je v interesu cele naše trgovine, da se naši izvozniki pri izpolnjevanju svojih obveznosti napram inozemcem držijo točno sklenjenih dogovorov in da branijo najstrožje dober glas našega trgovstva v inozemstvu, ki je v nevarnosti, da bi, ako bi se gori navedene pritožbe množile, utrpel nezmerno škodo.

Naš izvoz v prvih 10 mesecih 1922. V mescu oktobru prošlega leta se je izvozilo iz naše države blaga za 205,119.750 dinarjev, tako da je skupen izvoz za prvih deset mesecev 1922 dosegel vrednost 2.655,197,570 dinarjev. V oktobru 1921 je bilo izvoženo za 86,782,396 dinarjev, a v prvih desetih mesecih 1921 za 824,278.207 Din blagal.

Izvoz izdelkov češkoslovaških železarn se je v zadnjem času znatno dvignil. Železarne dobavljajo sedaj svoje izdelke ne samo Avstriji, temveč tudi Jugoslaviji, Rumuniji in v manjši meri Madžarski.

Ukinjenje doklad na izvozne dajatve v Nemčiji. Nemška vlada je sklenila, da ukine doklade, ki jih je uvedla dne 30. avgusta 1922 na izvozne postavke, ker so stroški proizvodnje blaga že v glavnem dosegli svetovno tržno ceno in jo deloma celo prekoračili.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Trgovci z manufakturnim, modnim blagom ter konfekcijo so na svojem sestanku dne 5. januarja sklenili, da bodo v svojih trgovinah od 1. januarja 1923 zaračunavali svoje blago v dinarski veljavi.

Industrija.

Od kdaj so pisalni stroji. Cloveštvo uporablja različne izume moderne tehnike, ne da bi vprašalo, od kdaj ti izumi obstojajo. Brez pisalnega stroja si danes ne moremo misliti nobenega večjega urada; že v vsaki hiši ropota nekaj teh izvrstnih aparatov, a nihče ne vpraša: Od kod in od kdaj? Neki angleški list trdi, da so prve pisalne stroje izumili Angleži leta 1714. Ti stroji pa so bili še zelo primitivni ter pravzaprav namenjeni le slepcem. V obči uporabi še sploh niso bili. Prvi stroj za pisanje današnjega sistema je bil napravljen v Ameriki. Tu je bil leta 1829. prvič monopoliziran izum pisalnega stroja. Francozi trdijo nasprotno, da je princip današnjega sistema pisalnih strojev izumil Xavier Progrin v Marseillu leta 1833. Oba ta stroja pa sta bila še vedno silno preprosta in malo praktična. Šele leta 1875. se je pojavil v Ameriki prvi pisalni stroj, ki je bil vsaj približno sličen današnjim modernim strojem, toda niti ta ni dosti hitreje pisal, kakor spretna roka. Treba je bilo še mnogo let, da so razni tehniški izpopolnili stroj ter ga končno privedli do današnje vztrajnosti, lepote in brzine.

Denarstvo.

Dinarja v srebru ni več. Minister za trgovino in industrijo je izdal naredbo, na podlagi katere preneha označba »dinar v srebru«. Mesto te označbe velja kot edinica z odznako samo »dinar«. Kar pa tiče predvojnih obvez v zlatu velja za konverzijo kurz, ki ga predvideva čl. 28 zakona o likvidaciji stanja o moratoriju.

Izžrebanje 4-odstotnega prioritetnega posojila. Interesenti se opozarjajo na razglas delegacije ministrstva financ v Ljubljani štev. 150/1–A IV v »Uradnem listu« o izžrebanju 4% prioritetnega posojila lokalne železnice Ljubljana–Kamnik.

Nakupne cene za zlato v Nemčiji. Od 1. do 7. januarja nakupuje Državna banka zlato po ceni: 20.000 mark 1 zlatnik za 20 mark, 10.000 mark 1 zlatnik za 10 mark. Za inozemske zlate novce se plačajo odgovarjajoče cene. Državne srebrne novce nakupuje Državna banka do nadaljnjega po 600-kratnem znesku nominalne vrednosti.

Carina.

Izvozna carina na prešiče znaša za prešiče, ki so težji od 70 kg za vsakih 100 kg 450 Din ali za komad 600 Din. Prašiči od 70 kg žive teže se ne smejo izvažati.

Nova izvozna carina na žito. Kakor poroča belgrajski »Preporod« bo uvedena sledeča izvozna carina na žito (od vagona): pšenica 500 Din, koruza 300 Din, pšenična moka 200 Din.

Promet.

Poštna zveza s Črno goro za prenos denarja in paketov. Minister za pošto in brzojav je odredil, da se zopet vzpostavi poštni promet z Črno goro za prenos denarnih pošilk in paketov z označeno vrednostjo in brez nje, in sicer s Podgorico, Berani, Belim poljem, Kolašinom in Andrijevicu.

Izprememba voznega reda. Obratno ravnateljstvo južne železnice nam sporoča, da odhaja na progi Maribor–

Spilje—Ljutomer od 8. januarja naprej jutranji potniški vlak št. 72 iz Maribora že ob 6.18 namesto ob 6.38. Popoldanski vlak št. 76 odhaja že ob 16.45 namesto ob 17.15.

Dobava, prodaja.

Prodaja praznih pločevinastih škaflic. Pri Komandi Varaždinskega vojnega okruha v Varaždinu se vrši dne 12. januarja t. l. ob 10. uri doplone javna dražba 5000 praznih pločevinastih škaflic od prepečenca in mesnih konzerv. Sprejemajo se tudi pismene ponudbe pri navedeni vojaški oblasti. Predmetni oglas je v pisarni Irgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Razno.

Važno za delodajalce in njih uslužbence. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani nas naproša za objavo sledečega opozorila: Ker je minister za socialno politiko štatu Osrednjega urada za zavarovanje delavcev odobril, se prispevek za bolniško zavarovanje, ki je dozdaj znašal v celokupnem iznosu (za delodajalca in delojemalca skupaj 5%, na podlagi § 197. tega štata počenši z dnem 1. januarja 1923 zviša na 6% zavarovanega zasluzka (mezde). Od tega prispevka plača delodajalec, kakor doslej, polovico, t. j. 3%, drugo polovico pa ima pravico odtegniti od plače (zasluzka) delojemalca. — Z istim dnem se uvede na podlagi naredbe ministra za socialno politiko od 7. decembra 1922, št. 10.810, prispevek za Borzo rada v višini 5% celokupnega bolniškozavarovalnega prispevka (delodajalca in delojemalca skupaj). Tudi ta

prispevek plačala po polovici delodajalec in delojemalca, tako da odpade na delodajalca 2½%, druga polovica se pa lahko odlegne od zasluzka delojemalca. — Prispevke za zavarovanje za slučaj nezgode se na podlagi naredbe ministra za socialno politiko od 20. novembra 1922, št. 8507, počenši z dnem 1. januarja 1923 zniža od dosedanjih 8% na 6% zavarovanega zasluzka in ga plača kakor doslej delodajalec v celoti. Prispevek za slučaj nezgode znaša torej od napominanega dneva dalje za vsakih 100 Din zavarovanega zasluzka (mezde) tolikokrat po 6 par, kolikor znaša nevarnostni odstotek, v katerega je v zavarovanje priglašeni obrat (podjetje, gospodarstvo, gospodinjstvo) uvrščen, kar je razvidno iz uvrstitvenega odloka, ki ga je vsak delodajalec dobil, oziroma ga bo še dobil. — O navedenih spremembah bodo vsi delavci še posebej obveščeni. — Kakor znano, se deli zavarovani zasluzek po zakonu o zavarovanju delavcev v 17 mezdih razredov, na podlagi katerih se izračunavajo in predpisujejo v plačilo vsi zgoraj napominani prispevki. Vsi prispevki se bodo predpisovali odobno na skupnem plačilnem nalogu. Vsled silnega navala dela in pomanjkanja osebja se je predpis prispevkov za minule mesece zapoznil, da mnogi delodajalci še niso dobili plačilnih nalogov; ker se je sedaj osebje pomnožilo, bo mogoče, da bodo prispevki za dobo do konca leta 1922. predpisani in plačilni nalogi zanje do najpozneje 31. januarja 1923 vsem delodajalcem dostavljeni. Po dovršeni reorganizaciji Okrožnega urada bo urad izdajal plačilne naloge, iz katerih bodo razvidni prispevki za vsakega delojemalca posebej.

Podaljšanje policijske ure za ples in druge zabavne prireditve v gostilnah

in društvenih lokalih se smejo v zmislu razpisa pokrajinske uprave, oddelek za notranje zadeve dovoliti najdalje do 1. ure ponoči. Ker je izključena vsaka izjema od te naredbe, opozarja policijska direkcija posebno na to okolnost s pristavkom, da se bo zaradi kršitve izdane dovoljenja postopalo proti gostilničarjem in prirediteljem zabave v zmislu predstojen predpisov.

Mezdno gibanje na Češkoslovaškem. Ostravski premogovni podjetniki so stavili rudarjem zahtevo, naj se odrečejo 6-urnemu delavniku v sobotah ali pa naj privolijo v zopetno znižanje mezd. Rudarji so to zahtevo odklonili. Ako bodo podjetniki vztrajali na svojem stališču, bo brez dvoma došlo do večjega meznega gibanja.

Francosko-poljska banka v Varšavi. Poljsko finančno ministertvo je dovolilo Banque franco-polonaise v Parizu, da osnuje v Poljski filijalko.

Posojilo škodovih tvornic Škodove tvornice so najele v Angliji posojilo v višini 1 in pol milijona funtov.

Trasiranje novih železnic v Sloveniji. Trasiranje železniške proge Kočevje—Vrbovsko, Črnomelj—Vrbovsko in Št. Janž—Sevnica je poverjeno inž. Kavčiču, ki je že izvršil trasiranje proge Ormož—Murska Sobota. S trasiranjem se prične že tekom meseca januarja.

Lokalna železnica Ljubljana — Vrhnika. Prošli mesec se je vršil 20. redni občni zbor delničarjev lokalne železnice Ljubljana—Vrhnika. Iz poročila o poslovanju v letih 1919, 1920 in 1921 posnemamo, da je bilo (v letu 1918.: skupnih dohodkov 189.993.01 K, skupnih izdatkov 156.774.03 K); v letu 1919.: skupnih dohodkov 546.724.69 K, skupnih izdatkov 380.889.55 K; v letu 1920.: skupnih dohodkov 1.316.540.46 K, skupnih izdatkov 1.048.574.89 K; v l. 1921.:

skupnih dohodkov 2.125.936.21 K, skupnih izdatkov 2.031.735.99 K. Prebitek znaša torej (v letu 1918. 33.218.98 K), v letu 1919. 141.658.49 K, v letu 1920. 63.923.38 K, v letu 1921. 139.156.06 K. Skupni prebitek za tri leta 1919, 1920 in 1921 znaša 344.737.94 K.

Tržna poročila.

Zagreški žitni trg (4. t. m.). Poslavno baška odnosno vojvodinska postaja notirajo v dinarjih: pšenica 432.50—440, furšica žolla, umelno posušena 292.50, v storžih 177.50, nova 225, ječmen za pivovarne 325, oves 300, fižol pisani 400, beli 375, moka št. 0 650—675, št. 2 625—650, št. 6 600—625, za krmo 225 do 250, otrobi drobni 175—170, debeli 200—225. Tendencia mirna.

Borza

dne 5. januarja 1923.

Zagreb. Devize: Dunaj 0.134 do 0.135, Berlin 1.12—1.16, Budimpešta 3.73—3.76, Milan 475—478, London 435 do 438, Newyork 93.50—93.75, Pariz 660—665, Praga 277—278, Švica 177.50 do 178.50, Varšava 0.52—0.54. Valute: dolar 92.25—92.50, češke krone 273—275, franki 650—655, švic. franki 1775, lire 470—472.50. Efekti: Ljub. kreditna 200—210, Slavenska 102.50 do 105, Slov. eskomptna 159.

Curih: Berlin 0.06, Newyork 528.25, London 24.52, Pariz 36.75, Milan 26.65, Praga 15.75, Budimpešta 0.21125, Bukarešta 3, Beograd 5.60, Sofija 3.50, Varšava 0.03, Dunaj 0.0075, avstrijske žig. kruone 0.0076.

Berlin: Dunaj 12.34, Budimpešta 326, Milan 43.141, Praga 25.037, Pariz 59.850, London 40.199.25, Newyork 867.825, Curih 162.592, Beograd 915.

Sporočamo gg. trgovcem, da se je ustanovila v interesni skupnosti z našo francosko-jugoslovensko trgovsko družbo nova tvrdka

J. LAVRIČ & Cie, trgovska družba z o. z., MARIBOR, Krekova ul. 13

ki se bo bavila samostojno ali v zvezi z našo družbo z vsemi mednarodnimi trgovskimi posli.

J. LAVRIČ & Cie, S. a. r. l. STRASBOURG 1.
Rue de la pierre large.

JAJCA IN VINSKI KAMEN

plača po najbolji ceni

izvozna trgovina

ED. SUPPANZ, PRISTAVA.

Naročajte tiskovine v **Tiskarni „Merkur“!**

F. STRUPI

CELJE

Kralja Petra cesta

Veletrgovina stekla, porcelana, svetiljk ter raznovrstnih šip itd.

Karol LOIBNER

CELJE.

Kupim vsako množino šampanjske buteljke, konjak bordo steklenice po 7¹⁰ litra po najvišji ceni. — Ponudite takoj.

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7 se priporoča na veliko, galanterija, kravate, srajce, palice, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje, toaletno in brivsko milo, gumbi, sukanec, svila za vezenje čipk, vezenine.

Veletrgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

Špecerijsko blago

raznovrstno žganje, moko

in deželne pridelke,

raznovrstno

rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.

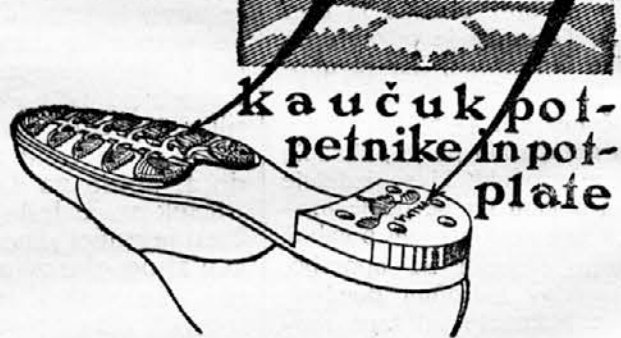
Zaloga KLAVIRJEV

in pianinov najboljših tovarn Bösendorfer, Ehrbar, Czapka, Hözl, Schweighofer, Stigl i. t. d. — Tudi na obroke.

Jerica Hubad roj. Dolenc, Ljubljana, Hilšerjeva ul. 5.

Nosite zaradi njihovih velikih prednosti

PALMA

Raznovrstne

šolske zvezke

za srednje, obrtne in osnovne šole, kompendije, dnevnike in beležnice, raznovrsten papir in vse šolske in pisar. potrebščine dobavlja najceneje

TISKARNA „SAVA“, KRANJ.

Pozor! Za trgovce posebno ugodne cene!

EN-GROS!

EN-GROS!

Galanterija, drobno in norimberško blago, nogavice, trakovi, vezenine ter bombaži.

GASPARI & FANINGER

MARIBOR, Aleksandrova cesta 48.

EN-GROS!

EN-GROS!